

ქრთამის აღებისა და ქრთამის მიცემის სისხლისსამართლებრივი ანალიზი

თინათინ მახარაძე

ევროპის სასწავლო უნივერსიტეტი,
განათლების აკადემია – აფილირებული ასისტენტი,
საქართველოს მთავარი პროკურატურის
სამართალწარმოების პროცესში ჩადენილი დანაშაულის
გამოძიების დეპარტამენტის პროკურორი

საკვანძო სიტყვები: მოხელე, დანაშაული, კორუფცია

ქრთამი და მისი უარყოფითი გავლენა: ქრთამი განუყოფელად არის დაკავშირებული კორუფციასთან. თავის მხრივ, კორუფციის შესახებ საკმაოდ დიდი ინფორმაციაა იურიდიულ ლიტერატურაში. მათ შორის არაერთი შიდა თუ საერთაშორისო ნორმატიული დოკუმენტი, კონვენცია, ხელშეკრულება და ა.შ. აწესრიგებს კორუფციის პრევენციასთან დაკავშირებულ ძირითად საკითხებს. კორუფციის ერთი, უნივერსალური განმარტება არ არსებობს. ეს არ არის დანაშაულის ერთი რომელიმე შემადგენლობა, ის არის დანაშაულთა მთელი კომპლექსი და ამავდროულად სოციალური, პოლიტიკური და ეკონომიკური მოვლენა. ზოგადად, კორუფცია არის გარკვეული მატერიალური უპირატესობის მიღებისათვის კონკრეტული პირისა თუ პირთა ჯგუფისთვის გარკვეული უპირატესობის მინიჭება. საქართველოს კანონით საჯარო დაწესებულებაში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ, კორუფცია განმარტებულია, როგორც საჯარო მოსამსახურის მიერ თანამდებობის ან მასთან დაკავშირებული შესაძლებლობების გამოყენება, კანონით აკრძალული ქონებრივი ან სხვა სიკეთის მიღების მიზნით, ასევე ასეთი სიკეთის გადაცემა ან მის მიღებასა და დაკანონებაში ხელის

შეწყობა.¹ შესაბამისად, კორუფცია პირდაპირ აზიანებს სახელმწიფო ინტერესებს და არსებითად აფერხებს სახელმწიფო აპარატის მიერ მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრული მიზნების განხორციელებას, არღვევს ადამიანის უფლებებს (პირთა შორის თანასწორობას) და საბოლოოდ აფერხებს მთლიანად ქვეყნის განვითარებას. სწორედ ამიტომ, ყველა ქვეყნის სისტემა მაქსიმალურად ცდილობს, შექმნას ისეთი რეჟიმი, რომელიც მინიმუმამდე შეამცირებს კორუფციის რისკებს. საერთაშორისო სისხლის სამართალი იცნობს ისეთ ცნებებს, როგორც არის აქტიური და პასიური კორუფცია. ასეთი კლასიფიკაცია ძალიან ჰგავს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული მექრთამეობის ცნებას. „კორუფციის წინააღმდეგ“ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის 2003 წლის 31 ოქტომბრის კონვენციის მიხედვით, აქტიური მექრთამეობა არის ქრთამის მიმცემის მიერ განხორციელებული ქმედება ან ქმედება რომელიც შეიცავს დაპირებას ქრთამის შესახებ. ხოლო პასიური მექრთამეობა არის ქმედება რომელსაც ქრთამის სანაცვლოდ სჩადის მოხელე.² საქართველო, საკმაოდ ახალგაზრდა დემოკრატიის ქვეყანაა და შესაბამისად, როგორც ასეთი განვითარების პროცესში მყოფი ქვეყნებისთვის არის დამახასიათებელი, კორუფცია საკმაოდ აქტუალური საკითხია. არანაკლებ მძიმე პრობლემა იყო კორუფცია საბჭოთა საქართველოში. 2003 წლიდან, კორუფციასთან ბრძოლისთვის საქართველომ კონკრეტული ნაბიჯების გადადგმა დაიწყო, რომელიც საგანგებო რეფორმებში გამოიხატა. 2004 წლიდან 2006 წლამდე საქართველო კორუფციასთან ბრძოლის

სფეროში არსებულ ყველა მნიშვნელოვან საერთაშორისო დოკუმენტს შეუერთდა, რითაც ეს ნორმები საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობის ნაწილი გახდა. ამან კი ავტომატურად გამოიწვია არსებითი ცვლილებები საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში. 2008 წელს, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში შევიდა ცვლილებები და შეიცვალა ნორმები, რომლებიც კორუფციულ დანაშაულებს აწესრიგებდა. კერძოდ, ცვლილება აისახა ამ ქმედებების შემადგენლობაზე. 2008-2011 წლებში კი შეიცვალა სამოხელეო დანაშაულის თითქმის ყველა შემადგენლობა. მათ შორის, დაიხვეწა კოდექსის 338-ე და 339-ე მუხლები, გაფართოვდა აღნიშნული ნორმების მოქმედების არეალი. სამოხელეო დანაშაულთა რიცხვში გაჩნდა ახალი შემადგენლობა – ზეგავლენით ვაჭრობა.³ ეს ცვლილებები განპირობებული იყო საერთაშორისო კონვენციებით საქართველოს მიერ ნაკისრი ვალდებულებებითა და საერთაშორისო ორგანიზაციების რეკომენდაციებით.

ქრთამის აღების ზოგადსამართლებრივი დახასიათება: საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 338-ე მუხლი იცნობს დანაშაულის ისეთ შემადგენლობას, როგორც არის ქრთამის აღება. აღნიშნული ქმედება გულისხმობს, მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ ქრთამის აღებას. აღსანიშნავია ისიც, რომ კოდექსის 339-ე მუხლი ასევე კრძალავს ქრთამის მიცემას. იურიდიულ ლიტერატურაში არსებობს პოზიცია, რომ ქრთამის ამღები და მიმცემი ერთი და იმავე დანაშაულის ჩამდენნი არიან. ხოლო მექრთამეობა კი არის ერთიანი, ორმხრივი დანაშაული, სადაც ორი მხარეა, ქრთამის მიმცემი და მისი ამღები. ვერ გავიზიარებთ აღნიშნულ მოსაზრებას, რადგან, მართალია, ეს ორი დანაშაული მჭიდრო კავშირშია ერთმანეთთან, მაგრამ თითოეული მათგანი დამოუკიდებელი დანაშაულებია, რაზეც ისიც

1 საქართველოს კანონი საქარო დაწესებულებაში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ, მუხლი 3, პირველი ნაწილი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, www.matsne.gov.ge
 2 ამერიკის იურისტთა ასოციაცია, ცენტრალური ევროპისა და ევრაზიის სამართლებრივი ინიციატივა, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენცია „კორუფციის წინააღმდეგ“ და საქართველოს კანონმდებლობა, თბილისი, 2006, გვ.225.

3 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, 339¹ მუხლი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, www.matsne.gov.ge

მეტყველებს, რომ სხვადასხვა მუხლით არის განსაზღვრული მათი დასჯადობა კოდექსში. ობიექტურად განსხვავებულია ამ დანაშაულების გამოვლინებაც, ქრთამის ამღების მიერ ჩადენილი დანაშაული მის სამსახურებრივ მდგომარეობასთან არის დაკავშირებული, რაც ასე არ არის ქრთამის მიმცემის მიერ⁵. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 338-ე მუხლის კონსტრუქცია ასეთია: „მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ პირდაპირ ან არაპირდაპირ, ფულის, ფასიანი ქაღალდის, სხვა ქონების, ქონებრივი სარგებლის ან სხვა რაიმე არამართლზომიერი უპირატესობის მიღება ან მოთხოვნა, ასევე ასეთის თაობაზე შეთავაზების ან დაპირების მიღება თავის ან სხვა პირის სასარგებლოდ, რათა ამ მოხელემ ან მასთან გათანაბრებულმა პირმა თანამდებობრივი უფლება-მოვალეობების შესრულებისას ქრთამის მიმცემის ან სხვა პირის სასარგებლოდ განახორციელოს რაიმე ქმედება ან თავი შეიკავოს რაიმე ქმედების განხორციელებისაგან ან გამოიყენოს სამსახურებრივი ავტორიტეტი ანალოგიური მიზნის მისაღწევად, აგრეთვე განახორციელოს სამსახურებრივი მფარველობა“. ეს გახლავთ ალტერნატიული შემადგენლობის ნორმა, და ის დასრულებული, შემდგარი ნორმაში მოცემული ერთ-ერთი გარემოების არსებობისას. მაგალითად, თუ სახეზეა მოხელის მიერ ფულის მოთხოვნა, რათა ამ მოხელემ თანამდებობრივი უფლება-მოვალეობების შესრულებისას ქრთამის მიმცემის სასარგებლოდ განახორციელოს სამსახურებრივი მფარველობა, მაშინ დანაშაული დამთავრებულად ჩაითვლება.* ქრთამის აღების ობიექტია სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა პრესტიჟი და ავტორიტეტი, ასევე მათი ნორმალური, შეუფერხებელი ფუნქციონირება. ხელყოფის საგანი ასეთ შემთხვევებში, როგორც წესი, შეიძლება იყოს ქონებრივი ხასიათის ან სულაც არაქონებრივი სიკეთე. მისი

საგანია ფული, ფასიანი ქაღალდი, სხვა ქონება ან ქონებრივი სარგებელი ანდა სხვა არამართლზომიერი უპირატესობა. მოხელის სტანდარტულ სამსახურებრივ მდგომარეობასთან დაკავშირებული მოქმედება, მაგალითად, რეკომენდაციის ან/და დახასიათების მიცემა არ მოიაზრება ამ შემთხვევაში.⁴ ტერმინი „ფული“ გულისხმობს ეროვნული ბანკისა და სხვა ქვეყნის ემიტენტი დაწესებულების მიერ გადახდის კანონიერ საშუალებად აღიარებულ, გამოშვებულ ბანკნოტებსა და მონეტებს.⁵ შესაბამისად, „ფულში“ იგულისხმება არა მხოლოდ საქართველოში, ბრუნვაში არსებული ეროვნული ვალუტა, არამედ უცხო ქვეყნის საფინანსო ბრუნვაში არსებული ვალუტაც. რაც შეეხება ნუმისმატიკურ ფასეულობას, იგი ამ მუხლით „ფულად“ არ ჩაითვლება, მაგრამ ქრთამის საგანი შეიძლება გახდეს, როგორც „სხვა ქონება“.⁶ რაც შეეხება ძველ ფულს, რომლის ღირებულება ძალიან დაბალია, ამ შემთხვევაში დანაშაული საერთოდ არ იქნება სახეზე (სსკ-ის მე-7 მუხლის მეორე ნაწილი).⁷ ფასიანი ქაღალდის ცნება გან-

* შენიშვნა: აგრეთვე დამთავრებულად ჩაითვლება დანაშაული თუ, მაგალითად, სახეზე იქნება მოხელის მიერ არამართლზომიერი უპირატესობის მიღება, რათა ამ მოხელემ თანამდებობრივი უფლება-მოვალეობების შესრულებისას ქრთამის მიმცემის სასარგებლოდ განახორციელოს სამსახურებრივი მფარველობა, მაშინ დანაშაული დამთავრებულად ჩაითვლება.

4 თოდუა ნ. და სხვ. 2009. სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი მეორე, მესამე გამოცემა, თბილისი: გამომცემლობა „მერიდიანი“, გვ. 157. აქვე აღსანიშნავია, რომ ავტორთა და მოსამართლეთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ ქრთამის აღების საგანი შესაძლებელია იყოს არა მხოლოდ ქონება ან ქონებრივი სარგებელი. ხშირი იყო შემთხვევები, როდესაც მოსამართლეთა გამოქონდათ გადაწყვეტილებები, რომლებითაც ქრთამად ცნობდნენ ქალის მიერ მოხელესთან სქესობრივი კავშირის დაჭერასაც. მაგრამ ეს მოსაზრება არის. იხ. თამარ ებრალიძე და სხვ. კორუფცია საქართველოში, კრიმინოლოგიური ანალიზი და სასამართლო პრაქტიკის კომენტარი. თბილისი, 2011. გვ. 271. სქ. 305.

5 საქართველოს ორგანული კანონი საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ: მუხლი 2(თ).

6 თოდუა ნ. და სხვ. 2009. სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი მეორე, მესამე გამოცემა. გამომცემლობა მერიდიანი, თბილისი, გვ. 157.

7 იქვე.

მარტებულია სამოქალაქო კოდექსით, ეს არის დოკუმენტი რომელიც დადგენილი ფორმითადასავალდებულორეკვიზიტებით ადასტურებს ქონებრივ უფლებას. ამ უფლების განხორციელება ან მისი გადაცემა შესაძლებელია მხოლოდ მისი წარდგენის საფუძველზე. ფასიან ქალაქს წარმოადგენს ობლიგაცია, თამასუქი, ჩეკი, სადეპოზიტო სერტიფიკატი, კონოსამენტი, აქციები და სხვა. „სხვა ქონებაში“ იგულისხმება ყველანაირი მატერიალური ფასეულობა, რომელსაც გაცვლითი ღირებულება აქვს. მასში შედის სავალუტო ფასეულობაც, ძვირფასი ლითონები და სხვა.⁸ საინტერესოა ისიც, რომ 338-ე მუხლში აგრეთვე საუბარია „ქონებრივ სარგებელზე“, რომელიც ქრთამის საგანი შეიძლება გახდეს. ამ ცნებაში იგულისხმება ყოველივე ის, რაც დამნაშავეს გადაეცემა სასყიდლის გარეშე. ეს შეიძლება იყოს ძვირფასი ნივთის დაბალ ფასში შექმნა, უფასოდ ისეთი რამის მიღება, რაზეც თანხაა გადასახდელი. (მაგ. თვითმფრინავის ბილეთი). ასევე რემონტი, სარესტავრაციო, სამშენებლო და სხვა სამუშაოს შესრულება. აგრეთვე აგარაკის ან სხვა ნივთის დროებითი გამოყენებისათვის გადაცემა თუ ნებისმიერი სხვა უპირატესობა⁹. ცნებაში „არამართლზომიერი უპირატესობა“ მოიაზრება ისეთი უპირატესობა, რომლის მოპოვების მართლზომიერი გზა არსებობს. მაგალითად, მოხელეს დაუწერენ დისერტაციას, სტატიას ან აღიარებენ წიგნის თანაავტორად და ა.შ. აგრეთვე მოხელის ახლობელს მოაწყობენ სამსახურში და ა.შ. ქრთამის საგნად უნდა ჩაითვალოს ასევე მოხელის მიერ ე.წ. „წილში ჩაჭდომა“ მეწარმის სასარგებლოდ რაიმე მოქმედების შესრულების სანაცვლოდ. მაგრამ ამგვარი შემთხვევები უნდა განვასხვავოთ სსკ-ის 337-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის შემადგენლობისაგან. სსკ-ის 337-ე მუხლში ლა-

პარაკია მოხელის მიერ პირადად ან სხვისი მეშვეობით საწარმოს ორგანიზაციის ან დაწესებულების დაარსებაზე სამეწარმეო საქმიანობის მიზნით, ან მის მართვაში მონაწილეობაზე აკრძალვის მიუხედავად, თუ ეს დაკავშირებულია ამ საწარმოსთვის უკანონო შეღავათის ან უპირატესობის დაწესებასთან ან მის სხვა ფორმით მფარველობასთან. ქრთამის აღების დროს კი მოხელე მეწარმის სასარგებლოდ რაღაც მოქმედების შესრულების სანაცვლოდ „წილში უჭდება“ ამ უკანასკნელს.¹⁰ ქრთამად ჩაითვლება მოხელისათვის დაბადების დღის, ქორწილის, ან სხვა წვეულების გადახდა, თუ ეს წინასწარ არის შეპირებული და მოხელის მიერ რაიმე მოქმედების შესრულება სწორედ ამ მოლოდინითაა განპირობებული.¹¹ სსკ-ის 338-ე მუხლის შემადგენლობის არსებობისათვის საჭიროა მოხელის მიერ ქრთამის საგნის მიღება ან მოთხოვნა, ასევე ასეთის თაობაზე შეთავაზების ან დაპირების მიღება. ეს სიტყვები შემადგენლობას დაემატა 2006 წლის ცვლილებებით. ამ ცვლილებების შემდეგ ქრთამის აღება ფორმალური შემადგენლობა გახდა, რადგანაც იგი დამთავრებულად ითვლება იმ მომენტიდან, როდესაც მოხელე (ან მასთან გათანაბრებული პირი) პირდაპირ ან არაპირდაპირ, ფულის, ფასიანი ქალაქის, სხვა ქონების, ქონებრივი სარგებლის ან სხვა რაიმე არამართლზომიერი უპირატესობის მოთხოვნას განახორციელებს ან ასეთის შესახებ შეთავაზებას ან დაპირებას მიიღებს. ანუ ამ შემთხვევაში არ აქვს მნიშვნელობა ქრთამი მოხელეს საბოლოოდ გადაეცემა თუ არა. დანაშაული მაინც დამთავრებულად ჩაითვლება.

თამარ ებრალიძე გამოთქვამს აზრს, რომ კანონმდებლის მიერ შემადგენლობის ასეთი სახით ჩამოყალიბება ეწინააღმდეგება დანაშაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღების ინსტიტუტს, რადგან მიიჩნევს, რომ თუ ქრთამის მოთხოვნისა

8 იქვე. 158.
 9 ებრალიძე თ. და სხვ., 2011. კორუფცია საქართველოში, კრიმინოლოგიური ანალიზი და სასამართლო პრაქტიკის კომენტარი. თბილისი, გვ.272.

10 იქვე.
 11 იქვე.

ან ასეთის თაობაზე შეთავაზების ან შეპირების მიღებასა და შედეგის დადგომას-ქრთამის აღებას შორის არის საკმაოდ დროითი დაშორება, მოხელეს უნდა შეეძლოს, შედეგის დადგომამდე აიღოს ხელი დანაშაულზე. მივიჩნევ, რომ ეს მოსაზრება არ არის მართებული და სსკ-ის 338-ე მუხლის ფორმულირება არ გამორიცხავს მოხელის მიერ დანაშაულზე ხელის აღების შესაძლებლობას, მაგრამ ხელის აღება უნდა განხორციელდეს არა შედეგის (ქრთამის აღების) დრომდე, არამედ დანაშაულის დამთავრებამდე (მაგ. მოთხოვნის გაკეთებამდე). ამის მაგალითად მოხელე ხვდება პირს, ქრთამის აღების მოთხოვნისთვის, მაგრამ შეხვედრისას გადაიფიქრებს და არ გააუღერებს მსგავს შეთავაზებას. ვფიქრობ, რომ ქრთამის აღების შემადგენლობის ამგვარი ფორმულირება მიზანშეწონილია, რადგანაც ეს განპირობებულია ამ დანაშაულის მომეტებული საფრთხისგან, რადგან ეს დანაშაული საკმაოდ გავრცელებული იყო საქართველოში და საფრთხეს უქმნიდა ქვეყნის განვითარებას.¹² რაც შეეხება სასჯელის შეფარდების საკითხს, ეს სასამართლოს დისკრეციული უფლებამოსილებაა და ბუნებრივია, თუ რაიმე დამამძიმებელი გარემოება არ არსებობს, მოხელეს, რომელმაც ქრთამის მოთხოვნა განახორციელა ნაკლები სასჯელი ექნება შეფარდებული, ვიდრე მოხელეს, რომელიც აიღებს ქრთამს. აქედან გამომდინარე, ეს საკითხი პრობლემას არ უნდა წარმოშობდეს სასამართლოსთვის, პირიქით, ხელს უნდა უწყობდეს სამოსამართლო სამართლის განვითარებას.* სსკ-ის 338-ე მუხლის ამგვარი რედაქციით ჩამოყალიბებამ, გამორიცხა სამეცნიერო ლიტერატურაში

გამოთქმული მოსაზრება, რომლის მიხედვით ქრთამის აღების შემადგენლობის განხორციელება შეუძლებელი იყო აუცილებელი თანამონაწილეობის გარეშე. თანამონაწილეს, ამ შემთხვევაში, ქრთამის მიმცემი წარმოადგენდა.¹³ საკითხის ამგვარი გადაწყვეტა სისხლის სამართლის თანამედროვე ლიტერატურაში, რა თქმა უნდა, უარყოფილია, რადგან ქრთამის აღება ფორმალური დანაშაული გახდა და მოხელეს შემადგენლობის განხორციელება შეუძლია ქრთამის მიმცემის გარეშეც. ქრთამის მოთხოვნას მაშინ აქვს ადგილი, როდესაც მოხელე პირდაპირ ან არაპირდაპირ განუცხადებს ან აგრძობინებს პირს, რომ მან ფული (ან სხვა საგანი, რაც შემადგენლობაშია გათვალისწინებული) უნდა გადაიხადოს იმისათვის, რომ მოხელემ შეასრულოს რაიმე მომსახურება. ამასთან, მოხელის მიერ პირისათვის ქრთამის მოთხოვნა შესაძლებელია განხორციელდეს ზეპირი (ვერბალური), წერილობითი ან სხვა ფორმით. ქრთამის შეთავაზება გულისხმობს ისეთ სიტუაციას, როცა ქრთამის მიმცემი ავლენს მზადყოფნას, უკანონო გასამრჯელო მისცეს მოხელეს ნებისმიერ მომენტში, რაზეც მოხელე თანხმობას აცხადებს.¹⁴ ქრთამის დაპირება მოიცავს ისეთ შემთხვევებს, როდესაც ქრთამის მიმცემი ვალდებულებას იღებს (პირობას დებს), რომ მოგვიანებით გადასცემს მოხელეს უკანონო გასამრჯელოს, რაზეც მოხელე თანხმდება ანდა როცა ქრთამის მიმცემსა და ამღებს შორის წინასწარი შეთანხმება არსებობს იმის თაობაზე, რომ უკანონო გასამრჯელოს გადაცემა მოგვიანებით მოხდება. ამავე დროს დაპირება უნდა იყოს კონკრეტული, ხოლო მოხელის პასუხი ქრთამის მიმცემის პირობის მიღების შესახებ – ნათელი.¹⁵ აქვე აღსანიშნავია, რომ ქრთამის (მაგ.

12 განსხვავებული მოსაზრება იხ. თამარ ებრალიძე და სხვ. კორუფცია საქართველოში, კრიმინოლოგიური ანალიზი და სასამართლო პრაქტიკის კომენტარი. თბილისი, 2011, გვ.373.

* შენიშვნა: ამ საკითხზე განსხვავებული მოსაზრება აქვს პროფ. თ. ებრალიძეს, რომელიც მიიჩნევს, რომ ქრთამის აღების 2006 წლამდე არსებული რედაქცია სრულყოფილი იყო და არ საჭიროებდა ცვლილებებს.

13 გამყრელიძე ო., 2008. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის განმარტება. თბილისი, გვ.192.

14 თოდუა ნ. და სხვ., 2009, სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი მეორე, მესამე გამოცემა. გამომცემლობა მერიდიანი, თბილისი, გვ.162.

15 იქვე.

ფულის) მოხელისთვის გადაცემა ზოგჯერ ხორციელდება შუამავლის მეშვეობით. შუამავალი შეიძლება იყოს ნებისმიერი პირი (მაგ. მოხელის ნათესავი). ასეთ შემთხვევაში თუ მოხელე შესაბამის ქმედებას განახორციელებს იმის გამო, რომ მისმა ნათესავმა ქრთამი აიღო ამის სანაცვლოდ, მაშინ ის პასუხს აგებს 338-ე მუხლით. ხოლო შუამავალი კი მექრთამეობაში დახმარებისათვის. ხოლო თუ მოხელე ქმედებას ისე განახორციელებს, რომ მან არ იცის ქრთამის აღების შესახებ, მაშინ სსკ-ის 338-ე მუხლის შემადგენლობა სახეზე არ იქნება. ხოლო შუამავალს კი ჩადენილი ექნება ზეგავლენით ვაჭრობა.¹⁶ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის განმარტებით, საქართველოს სსკ-ის 338-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ობიექტური შემადგენლობა გულისხმობს მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ ქრთამის აღებას, ქრთამის მიმცემის სასარგებლოდ რაიმე მოქმედების შესრულების ან შეუსრულებლობისათვის. ამასთან, ეს მოქმედება შეიძლება: 1. შედიოდეს მოხელის სამსახურებრივ უფლებამოსილებაში; 2. არ შედიოდეს მოხელის უშუალო უფლებამოსილებაში, მაგრამ მის ავტორიტეტსა და გავლენას შეეძლოს, ხელი შეუწყოს ქრთამის მიმცემის სასარგებლოდ რაიმე მოქმედების შესრულებას ან შეუსრულებლობას; 3. მოხელემ სამსახურებრივი მფარველობა გაუწიოს ქრთამის მიმცემს¹⁷; 4. დაფაროს ქრთამის მიმცემის მიერ დაშვებული შეცდომები ანდა არაკვალიფიციური მუშაობა.¹⁸ ზემოთაღნიშნული ქმედებებიდან სასამართლო პრაქტიკაში ყველაზე გავრცელებულია, როდესაც მოხელემოქმედებას თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში და ამისათვის

იღებს ქრთამს გარკვეული ქმედების ან უმოქმედობისათვის. მაგალითად, საკადრო საკითხების გადაწყვეტა, ინვენტარიზაციის ჩატარება და ა.შ.¹⁹ პირველ შემთხვევაში მოხელე თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში მოქმედებს, ანუ ეს ქმედება მის სამსახურებრივ ფუნქციაში, უფლებამოსილებაში შედის. მაგალითად, როდესაც პროკურორი ქრთამის სანაცვლოდ კანონიერი საფუძვლის გარეშე ათავისუფლებს ბრალდებულს სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან, გარემოს დაცვის სამინისტროს შესაბამისი მოხელე, რომელიც უფლებამოსილია სატყეო ლიცენზიების გაცემაზე, ქრთამის სანაცვლოდ, რიგგარეშედ აძლევს ლიცენზიას ქრთამის მიმცემს და ა.შ. ქრთამი შესაძლებელია აიღონ აგრეთვე უკანონო ქმედებისთვისაც. მას განეკუთვნება მოხელის ყველა ქმედება, რაც კანონს ეწინააღმდეგება. ამის მაგალითი შეიძლება იყოს, როდესაც საბაჟოს მოხელე საქართველოში ავტომანქანის შემოყვანისას, ქრთამის აღების გამო, ამცირებს მანქანის საბაჟო ღირებულებას ან ფაქტობრივად აფორმებს დოკუმენტს, მაგრამ ჩატარებულ ოპერაციას არ ასახავს დეკლარირებული საქონლის ანგარიშწორების ერთიან მასივში.²⁰ მეორე მათგანში იგულისხმება, როდესაც მოხელე თავისი გავლენით უზრუნველყოფს ქრთამის მიმცემისათვის სასარგებლო ქმედების (უმოქმედობის) შესრულებას სხვა, დაქვემდებარებულ ან მასზე სამსახურებრივი საქმიანობიდან გამომდინარე სხვაგვარად დამოკიდებულ მოხელეზე ზემოქმედების გზით. მაგალითად, მინისტრი, რომელმაც თავისი ნათესავისაგან ქრთამი აიღო, ერთ-ერთი დეპარტამენტის ხელმძღვანელს სთხოვს მისი ნათესავი დეპარტამენტში გარკვეულ თანამდებობაზე დანიშნოს.²¹ თუ პირი არ არის მოხელეზე სამსახურებრივად დაკავ-

16 ებრალიძე თ. და სხვ., 2011, კორუფცია საქართველოში, კრიმინოლოგიური ანალიზი და სასამართლო პრაქტიკის კომენტარი. თბილისი, გვ.279-280.
 17 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის გადაწყვეტილება: 2კ-394აპ.-07. 2007 წლის 31 ივლისი.
 18 თოდუა ნ. და სხვ., 2009, სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი მეორე, მესამე გამოცემა. გამომცემლობა მერიდიანი, თბილისი, გვ.159.

19 იქვე. გვ.159.
 20 იქვე. გვ.160.
 21 ებრალიძე თ. და სხვ., 2011, კორუფცია საქართველოში, კრიმინოლოგიური ანალიზი და სასამართლო პრაქტიკის კომენტარი. თბილისი, გვ.275.

შირებული და პირი იყენებს თავის პირად ნაცნობობას, რომელსაც სამსახურებრივ მდგომარეობასთან არავითარი კავშირი არ აქვს, მაშინ ეს ქმედება დაკვალიფიცირდება როგორც ზეგავლენით ვაჭრობა. მესამე ჯგუფი მოხელის მიერ სამსახურებრივი მფარველობის განხორციელებაში გამოიხატება. ეს ქმედება მხოლოდ მაშინ ქმნის ქრთამის აღების შემადგენლობას, როდესაც მფარველობა კონკრეტულ დანაშაულში ვლინდება (მაგ. დაუმსახურებლად პრემიის გადაცემა და სხვა)²². რაც შეეხება მეოთხე შემთხვევას, აქ იგულისხმება, მაგალითად, იმ ქმედების რეაგირების გარეშე დატოვება, რომელიც მოხელის მხრიდან სადისციპლინო ზომების გატარებას ითხოვდა და ა.შ.

იმისათვის, რომ ქმედება ჩაითვალოს ქრთამის აღებად, სსკ-ის 338-ე მუხლის შემადგენლობის ელემენტებს უნდა ახორციელებდეს მოხელე ან მასთან გათანაბრებული პირი. თუ ვინ იგულისხმება მოხელეში განმარტავს სსკ-ის 332-ე მუხლის შენიშვნა, რომელიც ამბობს, რომ სამოხელეო დანაშაულების სუბიექტები არიან საჯარო სამართლის იურიდიული პირების (გარდა პოლიტიკური და რელიგიური გაერთიანებებისა) ის თანამშრომლები, რომლებიც ახორციელებენ საჯარო სამართლებრივ უფლებამოსილებას, საქართველოს პარლამენტის დროებითი კომისიების წევრები და თანამშრომლები, საარჩევნო სუბიექტები (მხოლოდ ამ კოდექსის 338-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის მიზნებისათვის), არბიტრაჟის წევრები, კერძო აღმასრულებლები, აგრეთვე ნებისმიერი სხვა პირი, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე ახორციელებს საჯარო სამართლებრივ უფლებამოსილებას. რაც შეეხება მოხელესთან გათანაბრებულ პირებს, მათში იგულისხმება: უცხო ქვეყნის სახელმწიფო თანამდებობის პირი (მათ შორის, საკანონმდებლო ან/და ადმინისტრაციული უფლებამოსილების

განმახორციელებელი სახელმწიფო ორგანოს წევრი), აგრეთვე ნებისმიერ პირი, რომელიც ასრულებს რაიმე საჯარო ფუნქციას სხვა სახელმწიფოსთვის, საერთაშორისო ორგანიზაციის ან ორგანოს თანამდებობის პირს ან ხელშეკრულების საფუძველზე დაქირავებულ თანამშრომელს, ასევე ნებისმიერ მივლინებულ ან არამივლინებულ პირს, რომელიც ასრულებს ამ თანამდებობის პირის ან თანამშრომლის ფუნქციების შესაბამის ფუნქციებს, უცხო ქვეყნის არბიტრაჟის წევრებს და ნაფიც მსაჯულებს, რომლებიც ასრულებენ თავიანთ ფუნქციებს უცხო ქვეყნის კანონმდებლობის საფუძველზე, საერთაშორისო საპარლამენტო კრების წევრი, სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს წარმომადგენელი, საერთაშორისო სასამართლოს ან სასამართლო ორგანოს მოსამართლე და თანამდებობის პირი. სსკ-ის 333-ე მუხლის შენიშვნაში (3) აგრეთვე მითითებულია, რომ ამ კოდექსის 338-ე, 3391-ე მუხლებით გათვალისწინებულ დანაშაულთა სუბიექტები ასევე არიან ნაფიცი მსაჯულები (ნაფიცი მსაჯულობის კანდიდატები), რომლებიც საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე ახორციელებენ აღნიშნულ უფლებამოსილებას.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, მოხელედ ვერ ჩაითვლება ის პირი, რომელიც კომერციული ორგანიზაციის მუშაკია. მის მიერ ქრთამის აღება უნდა დაკვალიფიცირდეს კომერციულ მოსყიდვად. შესაძლებელია პრაქტიკაში დადგეს საკითხი ისეთი დანაშაულის კვალიფიკაციის შესახებ, როდესაც უკანონო მატერიალური გამორჩენის მიმღები პირი შერეულ სააქციო საზოგადოებაში საქმიანობს, სადაც ქონება ეკუთვნის როგორც სახელმწიფოს, ისე კერძო პირს. ასეთ შემთხვევაში დამნაშავის ქმედება უნდა დაკვალიფიცირდეს, როგორც სამოხელეო დანაშაული ანუ ქრთამის აღება, თუ სახელმწიფოს წილი არის არანაკლებ 50%.²³

22 თოდუა ნ. და სხვ., 2009, სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი მეორე, მესამე გამოცემა, გამომცემლობა მერიდიანი, თბილისი, გვ.161.

23 თოდუა ნ. და სხვ., 2009, სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი მეორე, მესამე გამოცემა, გამომცემლობა მერიდიანი, თბილისი, გვ.165.

რაც შეეხება ქმედების სუბიექტურ მხარეს, იგი გამოიხატება პირდაპირ განზრახვაში.²⁴ მოხელეს გაცნობიერებული აქვს თავისი ქმედების მართლწინააღმდეგობა, კერძოდ ის, რომ ის იღებს ქრთამს ამა თუ იმ ქმედების შესრულებისათვის ან შეუსრულებლობისათვის, ან სხვა მოხელეზე ზემოქმედებისათვის ან მფარველობის გაწევისათვის, ითვალისწინებს მართლწინააღმდეგო შედეგის დადგომას და სურს იგი. თუ ქრთამი წინასწარ არ იყო დათქმული ანუ მოხელემ არ იცოდა, რომ მას ამა თუ იმ ქმედებისათვის ქრთამს გადასცემდნენ, არ შეიძლება ადგილი ჰქონდეს ქრთამის აღების დანაშაულის შემადგენლობას, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ მოხელე კანონის ფარგლებში მოქმედებდა. შემდგომში მისი დასაჩუქრება, გარკვეული პირობების არსებობისას, უნდა განვიხილოთ არა როგორც ქრთამის აღება, არამედ როგორც კანონით აკრძალული საჩუქრის მიღება.²⁵ აქედან გამომდინარე, თუ პირს არ ჰქონდა განზრახვა, რომ ქრთამი აეღო და ისე შეასრულა მოქმედება და მხოლოდ ამის შემდეგ მოხდა მისი დასაჩუქრება, გამოირიცხება სსკ-ის 338-ე მუხლის შემადგენლობა. და თუ საჩუქარი მცირე ღირებულებისაა, საერთოდ – სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა.

მოხელე აგრეთვე არ აგებს პასუხს სსკ-ის 338-ე მუხლით, თუ ის პირს მოატყუებს, რომ რაიმე ქმედების შესრულებისათვის კანონმდებლობით დაწესებულია გარკვეული საფასურის გადახდა. ამ შემთხვევაში სახეზეა არა ქრთამის აღება, არამედ თაღლითობა. აქედან გამომდინარე, ძალიან მნიშვნელოვანია, მოხელის სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობაში მიცემის დროს კარგად იქნას გამოკვლეული თუ რა განზრახვა ჰქონდა მას.

რაც შეეხება ქრთამის აღების მოტივს, ამ დანაშაულის ჩადენის მოტივი ანგარებაა. მოხელეს სურს თავისი მართ-

ლწინააღმდეგო ქმედებით მიიღოს მატერიალური გამორჩენა: ფული, ფასიანი ქაღალდი, ქონებრივი სარგებელი და ა.შ.

ქრთამის მიცემის ზოგადსამართლებრივი დახასიათება: ქრთამის მიცემის ობიექტური შემადგენლობა იდენტურია ქრთამის აღების შემადგენლობასთან. ამ შემთხვევაშიც ობიექტია საზოგადოებრივი ურთიერთობები, სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის ორგანოების, აგრეთვე თვითმმართველობის ორგანოებისა და მისი მოხელეების პრესტიჟი და ავტორიტეტი. ეს დანაშაული ფორმალურ დანაშაულთა რიცხვს მიეკუთვნება და დამთავრებულია ქრთამის საგნის დაპირების, შეთავაზების ან მინიჭების მომენტიდან, იმისდა მიუხედავად, იყო თუ არა შესრულებული მოხელის მიერ შესაბამისი მოქმედება. იგი აგრეთვე შესაძლებელია განხორციელდეს შუამავლის მეშვეობითაც, რომელიც ამ დანაშაულის თანამონაწილედ გვევლინება. თუ რაიმე მიზეზით მოხელემ ქრთამის აღებაზე უარი თქვა, ქრთამის მიცემა მაინც დამთავრებული იქნება.²⁶ ქრთამის მიმცემი პასუხს აგებს ქრთამის მიცემის მცდელობისათვის ე.წ. ცრუ შუამავლობის დროს*. ამ შემთხვევაში ცრუ შუამავალი პასუხს აგებს თაღლითობისათვის.

სისხლის სამართლის ლიტერატურაში არსებობს მოსაზრება, რომ თუ ქრთამის ამღებს ქრთამის მიცემის დროს იყოლიებენ, რომ მან ქრთამის სანაცვლოდ განახორციელოს კანონსაწინააღმდეგო ქმედება, ქრთამის მიმცემის ქმედება უნდა დაკვალიფიცირდეს სსკ-ის 339-ე მუხლისა და კანონსაწინააღმდეგო ქმედებაში (თუ ეს ქმედება დანაშაულს წარმოადგენს) თანამონაწილეობისათვის (წაქეზებისათვის).²⁷ უნდა აღვნიშნოთ, რომ

26 თოღუა ნ. და სხვ., 2009, სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი მეორე, მესამე გამოცემა, გამომცემლობა მერიდიანი, თბილისი, გვ.171, 173.

* შენიშვნა: ცრუ შუამავალი არის პირი, რომელიც ატყუებს ქრთამის მიმცემს, იღებს მისგან ფულს ან სხვა ფასეულობას, თითქოსდა მოხელისათვის გადასაცემად და ითვისებს მას.

27 ებრალიძე თ. და სხვ., 2011, კორუფცია საქართველოში, კრიმინოლოგიური ანალიზი და სასა-

24 იქვე. გვ.163.
25 იქვე. გვ.163.

ეს მოსაზრება არ არის გასაზიარებელი, რადგანაც თუ სახეზეა ზემოთ აღნიშნული შემთხვევა, მაშინ ქრთამის მიმცემის ქმედება უნდა დაკვალიფიცირდეს სსკ-ის 339-ე მუხლის მე-2 ნაწილით და დამატებითი კვალიფიკაცია სხვა დანაშაულის თანამონაწილეობაში არ არის საჭირო.

ცრუ შუამავლობის შემთხვევა უნდა განვასხვავოთ ზეგავლენით ვაჭრობისაგან. ზეგავლენით ვაჭრობის დროს თავიდანვე ცნობილია, რომ თანხას, რომელსაც პირი მას გადასცემს, თავად ზეგავლენით მოვაჭრე იტოვებს, ხოლო ცრუ შუამავლობის დროს კი ეს თანხა თავიდან მოხელისათვის გადასაცემად არის განკუთვნილი.

სსკ-ის 339-ე მუხლში გადმოცემული დანაშაული პირდაპირი განზრახვით ხასიათდება. დამნაშავეს გაცნობიერებული აქვს მოხელისათვის ფულის ან სხვა მატერიალური სარგებლის გადაცემის, ასევე მოხელის მიერ მისი მიღების მართლწინააღმდეგობა; ქრთამის მიმცემს აგრეთვე შეგნებული აქვს ის გარემოება, რომ ქრთამს იძლევა მოხელის მიერ თავისი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით მის სასარგებლოდ რაიმე მოქმედების შესრულების ან შეუსრულებლობისათვის და სურს ქრთამის გადაცემა. ამ დანაშაულისათვის ჩადენის მოტივს მნიშვნელობა არ აქვს.

სხვა სამოხელეო დანაშაულებისგან განსხვავებით (თუ არ ჩავთვლით ზეგავლენით ვაჭრობას) ქრთამის მიმცემი შესაძლებელია იყოს როგორც მოხელე, ისე კერძო პირი და აგრეთვე იურიდიული პირიც.

სსკ-ის 339-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, დამამძიმებელ გარემოებად მიჩნეულია პირის მიერ ქრთამის მიცემა უკანონო ქმედების ჩასადენად. უკანონო ქმედება შესაძლებელია იყოს ყალბი დოკუმენტის დამზადება (სსკ-ის 362-ე მუხლი), მტკიცებულების განადგურება (სსკ-ის 368-ე მუხლი), ზემოქმედების განხორციელება მოწმეზე (სსკ-ის 372-ე მუხლი) და ა.შ.

მართლო პრაქტიკის კომენტარი. თბილისი, გვ.295.

რაც შეეხება ორგანიზებული ჯგუფის განმარტებას, იგი ისევე განიმარტება, როგორც ეს ქრთამის აღების შემთხვევაში იყო.

სსკ-ის 339-ე მუხლში გათვალისწინებულია შენიშვნა, რომელიც ორი ნაწილისაგან შედგება. პირველი ნაწილის მიხედვით, სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან თავისუფლდება ქრთამის მიმცემი, თუ მან ამის თაობაზე ნებაყოფლობით განუცხადა სისხლის სამართლის პროცესის მწარმოებელ ორგანოს. პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს სისხლის სამართლის პროცესის მწარმოებელი ორგანო. ხოლო მეორე ნაწილის მიხედვით, ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით.

ეს შენიშვნა გარკვეულ წამახალისებელ ფუნქციას ატარებს და ქრთამის მიმცემს პირებს უბიძგებს, რომ მათ ითანამშრომლონ გამოძიებასთან. განცხადება ქრთამის მიცემასთან დაკავშირებით პირმა უნდა გააკეთოს თავისი ნებით. განცხადებისას მოტივს მნიშვნელობა არ აქვს.

არ აქვს მნიშვნელობა დროის ხანგრძლივობას, რომელმაც გაიარა ქრთამის მიცემიდან და ნებაყოფლობით განცხადების დღემდე. მთავარია, რომ ეს მოხდეს იქამდე, სანამ დანაშაულის ფაქტი ცნობილი გახდება სათანადო ორგანოებისათვის.²⁸

პირი სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლდება მხოლოდ მაშინ, თუ ის ქრთამის მიცემის შესახებ განუცხადებს სისხლის სამართლის პროცესის მწარმოებელ ორგანოს. სისხლის სამართლის პროცესის მწარმოებელი ორგანოები არიან: სასამართლო, პროკურატურა, გამომძიებელი.

შესაძლებელია, პრაქტიკაში გამოვლინდეს ისეთი შემთხვევა, როდესაც პირი მოხელეს ქმედების განხორციელებისათვის

28 თოდუა ნ. და სხვ., 2009, სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი მეორე, მესამე გამოცემა, გამომცემლობა მერიდიანი, თბილისი, გვ.173.

აძლევს რაიმე სარგებელს, სინამდვილეში კი მას კანონიერად ეკუთვნის მოხელისაგან ეს ქმედება, მაგრამ მოხელე ატყუებს, რომ ფულს თუ არ მისცემს, მაშინ შეუძლებელი იქნება ამ ქმედების განხორციელება. ამ დროს პირი იჭერებს და მას სულაც არ აქვს ქრთამის მიცემის განზრახვა. მაშინ მისი დანაშაული ქრთამის მიცემაში გამოირიცხება ბრალის არარსებობის გამო, რადგანაც ამ პირს არ აქვს მიზნად მოხელის მოსყიდვა და ამით სამსახურების ნორმალური ფუნქციონირებისათვის ხელის შეშლა. სწორედ ამიტომ, მოხელე პასუხს აგებს თაღლითობისათვის.

ამავდროულად, შეცდომაში შეყვანის მაგალითებია, როდესაც პოლიციელი პირს გააჩერებს და ეტყვის, რომ თუკი ის ფულს

არ მისცემს წაიყვანს განყოფილებაში და დააკავებს, ხოლო ამით შეშინებული პირი გადაიხდის თანხას. სინამდვილეში ამ ორს მართლზომიერად ეკუთვნის თავისუფლება და არ შეიძლება ეს უფლება შეეზღუდოს, სწორედ ამიტომ, სახეზეა არა ქრთამის აღების, არამედ უფლებამოსილების გადა-მეტებისა და იძულების ერთობლიობა.

შესაძლებელია, გარეგნულად მოხელის ქმედებაში არ იყოს დანაშაულებრივი ქმედება, მაგრამ სინამდვილეში ეს შეფარულია, მაგალითად, როცა მოხელე იღებს ვითომდა ვალს. სინამდვილეში კი ის ამ ფულს არა ვალისთვის, არამედ ვინმესთვის უპირატესობის მიღებისთვის იღებს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ელექტრონული ბმული: <http://transparency.org.ru/center/doc/article>
2. ლლონტი გ., 2011. კორუფცია საქართველოში, თბილისი.
3. მაყაშვილი ვ., ტყეშელიაძე გ., 1964. პასუხისმგებლობა მექრთამეობისათვის, თბილისი.
4. წერეთელი თ., 2007. სისხლის სამართლის პრობლემები, ტომი 2. თბილისი.
5. გამყრელიძე თ., 2008. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის განმარტება, თბილისი.
6. კორუფციასთან ბრძოლის ევროპული კონვენცია, სტრასბურგი, 1999.
7. „კორუფციის წინააღმდეგ“ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის 2003 წლის 31 ოქტომბრის კონვენცია, აშშ, 2003.
8. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი.
9. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი.

LEGAL ANALYZE OF BRIBE-TAKING AND BRIBE-GIVING

Tinatin Makharadze

Office of the Chief Prosecutor of Georgia, prosecutor of the Department to Investigate Offenses Committed in the Course of Legal Proceedings, Doctoral student of the Caucasus University

KEYWORDS: Officials, Corruption, Crime

RESUME

The offence of corruption has been a problematic issue throughout decades in Georgia as well as in most developing countries. From this point of view, the offence of getting and giving a bribe could be regarded as the most sensitive. Bribery as the social phenomenon has been known for centuries, and since then, it has still been actual at each stage of development of the society. As the offence, bribery originated in the establishment of the Public Official's institution and since then it remains to belong to the category of topical and dangerous crimes in spite of the change of its structure. This article provides a fundamental analysis of bribery. It covers topics of giving and getting a bribe, criminal analysis of that offence and legislative norms in this sphere at local and international levels. The article also reviews a comparative-legal analysis of the legislation of foreign countries.

NOTES:

1. Legislative herald of Georgia, law On Conflict of Interest and Corruption in Public Service, www.matsne.gov.ge (In Georgian)
2. American Bar association legal initiative of central Europe and Eurasian, United nations convention against corruption and Georgian legislation, Tbilisi, 2006, p.225. (In Georgian)
3. Legislative herald of Georgia, criminal code of Georgia article 3391, online link: www.matsne.gov.ge; (In Georgian)
4. Todua N. and other, 2009. Special part of criminal law, Book N2, third edition, Tbilisi, Meridiani, p.175. (In Georgian)

5. Legislative herald of Georgia, Organic Law of Georgia on the National Bank of Georgia, article 2, www.matsne.gov.ge (In Georgian)
6. Todua N. and other, 2009. Special part of criminal law, Book N2, third edition, Tbilisi, Meridiani, p.157. (In Georgian)
7. Ibid. (In Georgian)
8. Ibid. (In Georgian)
9. Todua N. and other, 2009. Special part of criminal law, Book N2, third edition, Tbilisi, Meridiani, p.158. (In Georgian)
10. Ebralidze T. and other, Corruption in Georgia, Crminological analysis and cases (commentaries), Tbilisi, 2011, p.272. (In Georgian)
11. Ibid. (In Georgian)
12. Ibid. (In Georgian)
13. Ibid. p.373. (In Georgian)
14. Gamkrelidze O. Commentaries on criminal code of Georgia, Tbilisi 2008, p.192. (In Georgian)
15. Todua N. and other, 2009. Special part of criminal law, Book N2, third edition, Tbilisi, Meridiani, p.162. (In Georgian)
16. Ebralidze T. and other, 2011. Corruption in Georgia, Crminological analysis and cases (commentaries), Tbilisi, p. 279-280. (In Georgian)
17. Supreme cour of Georgia, criminal law chamber, Decission, 2K-394ap.-07. 31.07.2007. (In Georgian)
18. Todua N. and other, 2009. Special part of criminal law, Book N2, third edition, Tbilisi, Meridiani, p.159. (In Georgian)
19. Ibid. (In Georgian)
20. Ibid. p.160. (In Georgian)
21. Ebralidze T. and other, 2011. Corruption in Georgia, Crminological analysis and cases (commentaries), Tbilisi, p.275. (In Georgian)
22. Todua N. and other, 2009. Special part of criminal law, Book N2, third edition, Tbilisi, Meridiani, p.161. (In Georgian)
23. Ibid, p.165. (In Georgian)
24. Ibid, p.163. (In Georgian)
25. Ibid. (In Georgian)
26. Ibid, p.173. (In Georgian)
27. Ebralidze T. and other, 2011. Corruption in Georgia, Crminological analysis and cases (commentaries), Tbilisi, p.295. (In Georgian)
28. Todua N. and other, 2009. Special part of criminal law, Book N2, third edition, Tbilisi, Meridiani, p.173. (In Georgian)

BIBLIOGRAPHY:

1. Electronic link: <http://transparency.org.ru/center/doc/article> (In English)
2. Glonti C., 2011. Corruption in Georgia, Tbilisi. (In Georgian)
3. Makashvili V., Tesheliadze G., 1964. Responsibility for Bribery, Tbilisi. (In Georgian)
4. Tsereteli T., 2007. Criminal Problems, VOL 2. Tbilisi. (In Georgian)
5. Gamkrelidze O., 2008. Explanation of the Criminal Code of Georgia. Tbilisi, (In Georgian)
6. The European Convention on Combating Corruption, Strasbourg, 1999. (In English)
7. The United Nations Convention against Corruption, 31 October 2003, USA, 2003. (In English)
8. Georgian Legislative Herald, Criminal Procedure Code of Georgia. (In Georgian)
9. Georgian Legislative Herald, Georgian Civil Code (In Georgian)

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია

“მართლმსაჯულების აქტუალური
კრობლემები”

International Scientific Conference

“ACTUAL PROBLEMS
OF JUSTICE”

კონფერენციის შრომები

ARTICLES PRESENTED TO THE CONFERENCE

ორგანიზატორი:
ევროპის უნივერსიტეტის
სამართლის
სამეცნიერო-კვლევითი
ინსტიტუტი

Organizer:
THE LAW SCIENTIFIC
RESEARCH INSTITUTE
OF THE EUROPEAN
UNIVERSITY

17.05.2018